

Forfatter: Fogtmann, Nikolai

Titel: BREV TIL: Mynster, Jakob Peter FRA: Fogtmann, Nikolai (1841-uu-uu)

Citation: Fogtmann, Nikolai: "BREV TIL: Mynster, Jakob Peter FRA: Fogtmann, Nikolai (1841-uu-uu)", i *Af efterladte Breve til J. P. Mynster*, Ggldendalske Boghandling, s. 222.
Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002236589-000-shoot-L0022365890000104.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Af efterladte Breve til J. P. Mynster

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

*Fra Fogtmann.
Aalborg, 1841.*

— D. H. har uden al Tvivl fuldkommen Ret i den Bemærkning, at vor Tid seer meest paa Formen, og higer efter nye Former. Tidsaanden er nemlig urolig og utilfreds. Naar den indre Fred er svunden bort, søger Mennesket let eller sædvanlig sin Redning i udvortes Former. Saaledes gaaer det ogsaa med denne Slægt. Imidlertid maa man ogsaa indrømme, at visse udvortes fra givne Former ere nødvendige, naar det indre Lys og Liv er blevet saa svagt, at Mennesket ikke kan lede og styre sig selv. Saaledes turde den megen Raaben paa Former i mange Tilfælde være en Tilstaaelse af aandelig Uformuenhed eller et Vidnesbyrd om aandelig Død.

— Det er en Heltegjerning og næsten en Undergjerning, som Harms har gjort, naar han har omvendt en Gjendøber. Det Slags Folk ere saa stive og paastaaelige, at det i det Hele ikke nytter at tale med dem. Jeg har dog talt med Formanden for Anabaptisterne her i Byen og fundet i ham en meget skikkelig og beskeden Mand, som hørte villig paa det, jeg sagde ham, ligesom han svarede rolig og høflig. Men han blev ved sin Mening, hvori han er fangen. Der er eet Punkt, hvori det er vanskeligt tilfredsstillende at gjendrive dem, og det s. 223er deres Klager over Kirketugtens Tilsidesættelse; thi de erklære reent ud, at de ikke ville communicere i Kirken, saalænge de der skulle communicere med Hoerkarle og Drukkenbolte og Skjøger. Det er beklageligt, at man ikke ganske kan tilbagedrive denne Klage. Dog vil det vist ikke vare længe, førent lignende *σχανδαλα* ogsaa findes blandt Anabaptisterne, om de endog i Førskningen kunne holde dem borte.

*) Anabaptismen er forresten en caricaturagtig Overdrivelse af det protestantiske Princip, blot at rette sig efter Skriften og at tilsidesætte Traditionen. Det er Skade, at Reformatorerne i Oppositionens Hede nedsatte Traditionen for meget. Barnedaaben kan dog bedst forsvares som en apostolisk Tradition, som allerede Origenes har erklæret den for at være.

— Hvad Psalmen „Jesu, Din søde Forening at smage" angaaer, da antager jeg, at den mueligen er fremkaldt ved de Præmier, som Prokantsler Pontoppidan udsatte for gode danske Psalmer, og navnlig ved Præmien for Psalmer om „den aandelige Armod", der omtales i Rahbeks og Nyerups „Danske Digtekunsts Historie". Saa vel hele Psalmen, som især det Udtryk: „Ædelste Riigdom for aandelig Arme", synes at kunne bestyrke denne Mening. Denne Psalme af Biskop Hygom har vistnok et særeget Præg, en Inderlighed og Dybde og Skjønhed, som udmærker den fremfor mange andre skjønne Psalmer. Der er, om jeg saa maa sige, noget Smeltende i denne Psalme, noget, som ogsaa findes i nogle af Ewalds Sange, og som kunde berettigede ham til at tale om sin „smeltende Harpe."

Den nye Commentar til Romerbrevet har jeg endnu ikke faaet. Jeg tvivler ikke paa, at det jo vil gaae mig som Dem med Bogen, nemlig at jeg kun vil finde i den en ny Terminologie, hvorved man dog ikke kommer videre, eller kun lidt videre. — Jeg begynder dog at sætte nogen Priis paa den hegelske Philosophie eller Theologie, fordi den bekæmper baade den døde, aandløse Orthodoxie og den flade Rationalisme, s. 224og jeg antager, at den baner Veien hist og her for sand Christendom.

1842.

— Biskop T. Müller skrev mig nylig til, at han nu var færdig med sin Betænkning over Baptisterne eller Anabaptisterne. Den blev paa 4 Ark, hvilket synes at kunne være nok; men han skriver tillige, at Biskop Faber har skrevet en Betænkning paa 18 Ark. Cancelliet faaer saaledes mere end nok at læse; men det er et Spørgsmaal, om det derved vil komme til mere Klarhed eller Fasthed i sin Dom og Beslutning. Jeg negter ikke, at denne Sag er vanskelig at afgjøre; men jeg indseer ikke, at der er andet at gjøre, end enten at give Anabaptisterne indskrænket Religionsfrihed, omtrent under de Betingelser, som vare anførte i vedkommende Cancelliecirculaire, eller at vise dem ud af Landet. Men det sidste er neppe raadeligt eller rigtigt; ergo — maa man vel tolerere dem eller give dem en vis indskrænket Religionsfrihed. — Hvad Navnet angaaer, da er jeg tilbøielig til at sige med Melanchton: de nomine non est rixandum. Sectens rette Navn er vistnok „Anabaptister" ; men da der klæder en Infamie ved dette Navn, og de nærværende Anabaptister ikke have deres Forgængeres fanatiske Charakter, og da fremdeles Anabaptisterne fordømmes i den Augsborgske Confession: saa bør vel Secten helst kaldes Baptister, naar de skulle taales her i Landet. — Jeg mener saaledes, at den nuværende Branche af Gjendøberne bør tolereres, da de ellers maae landsforvises, og at de bør kaldes i det officielle Sprog „Baptister." At de ikke kunne faae fuld Religionsfrihed, men kun en indskrænket og betinget, følger af Sagens Natur; og ville de ikke nøies dermed, da maa det gamle Ord gjælde: „Enten skal man Lov følge eller Land flye". Dette er min Mening om denne Sag.

Jeg takker D. H. for den Efterretning, at I. I. Lund er Forfatter til Psalmen: „Til Ende Aaret haster". — En iøvrigt saare agtværdig Præst, men som er noget hildet i Partihensyn, har nylig skrevet mig til, at han ikke kan antage, at „Professor s. 225Niels Pedersen" har skrevet Psalmen: „Naar jeg betænker den Tid og Stund". Det synes, at han har ligesom et Nag til Professornavnet, og derfor nødig vil tillægge en Professor noget Godt, og allermindst en god Psalme. Han betænker da ikke, at Professor Niels Hemmingsen har skrevet to af vore bedste gamle Psalmer, nemlig: „Hvo som Christi Kors vil pryde" og „Hvo kan betale Syndens Sold", hvilke begge findes i Kingos Psalmebog.

Jeg har i den sidste Tid læst meget i Prof. Martensens theologiske Skrifter, og har fundet stor Interesse deri. Han er vistnok, som D. H. engang bemærkede, en sand christelig Theolog, som ikke er bunden af hegelianske Formler. Det er visselig en Lykke, at han er kommen til Universitetet i disse vanskelige og forviklede Tider. Den nye Skikkelse og det nye Liv, som Kirke og Stat arbejder sig frem til, og som under Bearbejdelsen og Gjæxingen fremkalder mange Forvildelser og Misfostre, har vistnok i ham een af sine bedste Kjendere og Arbeidere.

D. H.'s latinske Tale *) har interesseret mig meget. Indholdet er vigtigt, dobbelt vigtigt i denne Tid. Distinctionen mellem den usynlige Kirke og Kirken i sin Idee er af Betydenhed. Sproget er godt, klart og kraftfuldt. Jeg mener ligefrem, at man bør i Forhandlingen om kirkelige Sager bruge ecclesiaslisk Latin, der i Sandhed i sit Slags er ligesaa god Latin som den classiske i sit Slags. Jeg glemmer ellers min Latin mere og mere. Overhovedet kræve Embedsforretninger min hele Tid, min hele Kraft. Jeg kan ikke paa een Gang være Forretningsmand og Videnskabsmand; det er en Lykke, at De kan være det!